

ΞΑΝΑΠΑΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΜΑΣ

Παραδοσιακά παιχνίδια

Παραδοσιακά παιχνίδια ονομάζονται τα παιχνίδια που έπαιζαν οι παλαιότερες γενιές και μεταφέρονται από γενιά σε γενιά με προφορική περιγραφή ή επίδειξη των μεγαλύτερων προς τους μικρότερους.

Το παιχνίδι έχει παίξει σημαντικό ρόλο στη ελληνική κοινωνία.

Οι αρχαίοι Έλληνες έδιναν μεγάλη σημασία στο ρόλο του παιγνιδιού. Το είχαν σαν μέσο **αυτοαγωγής**.

Γι' αυτό τα εντάξανε στο πρόγραμμα αγωγής των παιδιών.

Στην αρχαία Ελλάδα έπαιζαν πολλά ομαδικά παιχνίδια, στο δρόμο στις αυλές και παρά την ελευθερία που ένιωθαν τα παιδιά παίζοντας, πάντα υπήρχαν κανόνες, που όλοι έπρεπε να τους τηρούν.

Θεωρούσαν το παιχνίδι είναι ένα μεγάλο αγαθό, γιατί αναπτύσσει την συντροφικότητα, την συνεργασία και τον αλληλοσεβασμό.

Γυμνάζει το σώμα, καλλιεργεί το πνεύμα, μαθαίνει τα παιδιά να σέβονται τους κανόνες-νόμους του παιγνιδιού και έτσι, όταν μεγαλώσουν, να σέβονται και να τηρούν τους νόμους της πατρίδας τους.

Ο φιλόσοφος Αναξαγόρας ζήτησε για χάρη,

" τη μέρα που θα πεθάνει, να σχολάσουν τα παιδιά από τα μαθήματα και να τ' αφήσουν να παίξουν "

Το παιχνίδι, μαζί με το παραμύθι, αποτελούσε, τις παλιότερες εποχές, το κύριο παιδαγωγικό αλλά και ψυχαγωγικό υλικό.

Το παιχνίδι είναι βασικός παράγοντας κοινωνικοποίησης, μέσο έκφρασης και επικοινωνίας. Το παιδί μέσα από το παιχνίδι βιώνει διάφορες καταστάσεις, νιώθει χαρά, αγάπη, πόνο, μαθαίνει ν' αντιμετωπίζει δυσκολίες και να τις ξεπερνά κατανοώντας τη ζωή στην ολότητά της.

Το ομαδικό παιχνίδι στη ζωή του παιδιού

Παίζω για μας τα παιδιά σημαίνει ζωή.

Παίζοντας ομαδικά παιχνίδια ζούμε μέσα σ' ένα κλίμα ελευθερίας, δοκιμάζουμε και ασκούμε όλες μας τις δυνάμεις ξεφεύγοντας από τα μη και τα πρέπει των μεγάλων.

Μέσα από τη ζωνηρή και χαρούμενη δράση συνειδητοποιούμε με τις ικανότητές μας αποκαλύπτουμε τον ίδιο μας τον εαυτό.

Το ομαδικό παιχνίδι μας δίνει ευκαιρίες για εκτόνωση, κίνηση, δράση, μας βοηθά να αναπτυχθούμε αρμονικά, σωματικά, πνευματικά αλλά και συναισθηματικά. Έχει διαπιστωθεί από έρευνες ότι τα παιδιά που παίζουν ομαδικά παιχνίδια αποκτούν αγωνιστικότητα ξεπερνώντας έτσι την ατομία την παθητικότητα και διστακτικότητα του.

Μαθαίνει να δέχεται φυσιολογικά χωρίς ακραίες αντιδράσεις την ήττα του στο παιχνίδι να προετοιμάζεται ότι και σαν ενήλικες στο μέλλον δεν θα νικά πάντα αλλά και θα νικιέται.

Μέσα στο παιχνίδι αποκτά την καλή συνήθεια της συνεργασίας διδάσκεται να μην υπερτιμά τις δυνάμεις του αλλά και να μην υποτιμά τις δυνάμεις του αντιπάλου τονώνεται η αυτοπεποίθηση του αποκτά εμπιστοσύνη στις ικανότητές του και κοινωνικοποιείται αφού η ομαδική νίκη γίνεται ατομική. Τόσο παλιότερα όσο και σήμερα λοιπόν τα τυχερά παιδιά δεν έχουν ανάγκη από ηλεκτρονικά και τηλεκατευθυνόμενα εξαρτημένα παιχνίδια για να ταξιδέψουν στο χώρο της χαράς, τους αρκεί το ομαδικό παιχνίδι και οι φίλοι τους.

Το ομαδικό λαϊκό παιχνίδι έχει βαθιές ρίζες στην ιστορία του λαού μας. Παιχνίδια της αρχαιότητας παίζονται ακόμα και σήμερα όπως η (χαλκή μνία) ή τυφλόμυγα, η (Σφοινοφιλίνδρα) ή μαντηλάκι, ο (κολλαβισμός) ή Μπίζ, το (Πέταυρον) ή τραμπάλα και τόσα άλλα και πάντα με τους ίδιους κανόνες.

Λαχνίσματα(Κουρμπανιές)

Για να αρχίσει ένα παιχνίδι γίνεται μια προετοιμασία ώστε το παιχνίδι να γίνει με δίκαιους , ίσους και αποδεκτούς όρους από όλα τα παιδιά.

Αυτό επιτυγχάνεται με τα Λαχνίσματα ή όπως τα λέμε στην Ήπειρο με Κουρμπανιές.

Τα Λαχνίσματα είναι μικρά ποιηματάκια με ρίζες από πανάρχαια τραγούδια, παραμύθια, που στο πέρασμα των αιώνων ανακατώθηκαν με αυτοσχέδια στιχουργήματα των ίδιων των παιδιών επηρεασμένα από ξένα ακούσματα αλλά και την επικαιρότητα.

Για να τα βγάλουν με Λάχνισμα τα παιδιά στέκονται σε κύκλο ή σε ευθεία και αυτό που έχει οριστεί να τα βγάλει η μάννα, αγγίζει διαδοχικά τα παιδιά και απαγγέλει συλλαβιστά την Κουρμπανιά.

Σ' όποιο παιδί τύχει η τελευταία συλλαβή βγαίνει και αυτό που θα μείνει τελευταίο τη φυλάει.

Τα συνηθισμένα Λαχνίσματα είναι:

Αριθμητικά

Θα μετρήσω ως το δεκάξι
κ όποιος βγει θα τα φυλάξει.
Ένα δύο τρία ... δεκάξι.

Ένα δύο τρία
πήγα στην κυρία
μου 'δωσ' 'ένα μήλο
μήλο δαγκωμένο
το 'δωσα στην κόρη
έκανε αγόρι
το 'βγαλε Θανάση
σκούπα και φαράσι.

-**Ε**ίσαι Κινεζάκι;
Τρωσ πολύ ρυζάκι;
Πόσες κουταλίτσες την ημέρα τρωσ;
-Εφτά(π.χ.)
-Μία δύο τρεις ... εφτά.

Πήραμε πολλά κανόνια
για να πολεμήσουμε
την Τουρκία, τη Ρωσία,
τη Μεγάλη Βρετανία.
Πόσα πήραμε;
-Δεκαπέντε.
-Ένα δύο τρία ... δεκαπέντε.

Τρεις εφτά είκοσι μία
κι ο παπάς τριάντα μία
βάζω στοίχημα δεκάξι
κι όποιος βγει
θα τα φυλάξει.

Ακατανόητα

Άκατα μάκατα
σούκου τουμπέ
άμπερ φάμπερ ντομινέ
άκατα μάκατα
σούκου τουμπέ
άμπερ φάμπερ, βγε!

Α μπε μπα μπλομ
του κίθε μπλομ
α μπε μπα μπλομ
του κίθε μπλομ
μπλιμ μπλομ.
Σα θα πάμε κει
στη Βόρεια Αμερική
θα δούμε έναν ελέφαντα
που παίζει μουσική
με ένα κόκκινο (ή κίτρινο κ.λ.π.)
σκουφί (ή βρακί)

Έχω ένα αυτοκίνητο
που όλο όλο τρέχει.
και που θα σταματήσει;
-Στη Γαλλία (π.χ.)
-Και τι χρώμα θα ζητήσει;
-Μπλε (π.χ.)
- Η Γά-λλί-α έ-χει χρώ-μα μπλε.

Μπούφ!

Μπουφ! Μπουφ! Μπουφ!
-Πως την κάνουν τη μπουκάλα;
-Με νερό και σαπουνάδα
και μια χούφτα γαλατάδα.

Μπουφ! Μπουφ! Μπουφ!
Είπε ο θεός
να βγει αυτός!

Κουρμπανιά
πα-ρα-πα-παμ-παμ-παμ.

Με τα πόδια
ψωμί – τυρί!

Μπιζ

Το παιδί αυτό όρθιο βάζει το δεξί του χέρι μπροστά από το στήθος, σηκώνει λίγο το αριστερό του χέρι, περνάει τη δεξιά παλάμη κάτω από την μασχάλη και τη στήνει όρθιά, ενώ το αριστερό χέρι έρχεται στο αριστερό μάγουλο έτσι ώστε το παιδί να μην βλέπει τα άλλα παιδιά.

Έπειτα, ένα παιδί του χτυπάει την ανοιχτή παλάμη, ενώ όλοι οι άλλοι παίκτες σηκώνουν το δείκτη του δεξιού χεριού και φωνάζουν μπιζ.....μπιζ..

Το πρώτο παιδί γυρίζει προς τους παίκτες και προσπαθεί να μαντέψει ποίο παιδί τον χτύπησε. Εάν τον βρει παίρνει αυτός τη θέση του και συνεχίζεται το παιχνίδι.

Το κρυφτό

Το κρυφτό παίζεται από δέκα τουλάχιστον παιδιά. Με λάχνισμα βγαίνει ένα παιδί που τα φυλάει. Κλείνει τα μάτια, ακουμπώντας στο μπράτσο του σε ένα δέντρο ή ένα τοίχο και αρχίζει να μετράει μέχρι το είκοσι. Όσο μετράει τα παιδιά τρέχουν να κρυφτούν. Αφού τελειώσει το μέτρημα με την έκφραση «Φτου και βγαίνω» , ανοίγει τα μάτια και αρχίζει να ψάχνει να βρει τα παιδιά.

Κάθε έναν που βρίσκει, πηγαίνει στο μέρος όπου μετρούσε («φυλάει») και λέει φτου και το όνομα του παιδιού που βρήκε. Όσα παιδιά καταφέρουν να βγουν από την κρυψώνα τους και να φτάσουν πρώτα στο μέρος που τα «φύλαγε» ο παίκτης και να «φτύσουν», έχουν δικαίωμα να ξανακρυφτούν στον επόμενο γύρο. Εάν ο τελευταίος παίκτης καταφέρει να φτύσει λέει: «φτου ξελευθερία για όλους» και τα φυλάει ξανά ο πρώτος παίκτης.

Το κυνηγητό

Παίζεται από πολλά παιδιά, που χωρίζονται σε δύο ομάδες.

Αφού ρυθμίσουν με κλήρο ποια ομάδα θα κυνηγάει και ποια θα κυνηγιέται, αρχίζει το παιχνίδι.

Η μια ομάδα φεύγει πρώτη και η άλλη δεύτερη. Τα παιδιά της πρώτης ομάδας κυνηγιούνται από τα παιδιά της δεύτερης. Όταν τα παιδιά , της πρώτης ομάδας πιαστούν όλα από την δεύτερη, τότε οι ρόλοι αντιστρέφονται και κυνηγάει η πρώτη ομάδα. Το παιχνίδι συνεχίζεται με τον ίδιο τρόπο μέχρι να βαρεθούνε.

Μούκας

Το παιχνίδι παίζεται από πολλά παιδιά που σχηματίζουν ένα μεγάλο κύκλο. Στο κέντρο βάζουν τέσσερα – πέντε κεραμιδάκια, το ένα πάνω στο άλλο.

Ένα παιδί, κάθετα έξω από τον κύκλο και κρατά μία μπάλα. Το κάθε παιδί από τον κύκλο κρατά μία πέτρα και ένα ένα προσπαθεί να ρίξει κάτω τις πέτρες χτυπώντας τις πέτρες με τη

δική του. Όταν κάποιο παιδί χτυπήσει τις πέτρες και τις σκορπίσει, πρέπει να τις ξαναφτιάξει. Το παιδί που κρατά την μπάλα τη ρίχνει για να χτυπήσει το παιδί που φτιάχνει τις πέτρες. Όταν καταφέρει να το χτυπήσει, πριν αυτό γυρίσει στη θέση του είναι ο νικητής. Τότε παίρνει τη θέση του παιδιού και εκείνο φυλάει τον κύκλο. Όταν δεν το χτυπήσει το παιδί γυρίζει στη θέση του, είναι ο νικητής και το παιχνίδι συνεχίζεται.

Σκλέντζα

Για το παιχνίδι αυτό χρειάζεται ένα ξύλο σε σχήμα αυγού και μακρύ. Ένα παιδί, τοποθετεί το ξύλο αυτός το έδαφος και με ένα άλλο ξύλο που πρέπει να έχει το ένα άκρο πλατύ χτυπά δυνατά το ξύλο που είναι στο έδαφος. Τότε αυτό, τινάζεται προς τα πάνω και την ώρα που βρίσκεται στον αέρα, το ίδιο παιδί πρέπει να το ξαναχτυπήσει γρήγορα με το ξύλο που κρατά και να το διώξει μακριά. Στη συνέχεια δοκιμάζει άλλο παιδί και κερδίζει αυτός που θα το πετάξει πιο μακριά. Το πρώτο ξύλο ονομάζεται τσιλικά και το δεύτερο σκλέντζα.

Περνά – περνά η μέλισσα

Η ομάδα των παιδιών βγάζει με λάχνισμα δύο μάνες, που στέκονται αντικριστά και με μυστική συνεννόηση διαλέγουν η καθεμία από ένα όνομα από τη φύση – θάλασσα, πλάτανος – ή το όνομα ενός πράγματος. Οι δύο μανάδες, έτσι όπως βρίσκονται αντιμέτωπες, αρχίζουν να χτυπάνε η μία τις παλάμες της άλλης, -σα να σχηματίζουν γέφυρα- και τραγουδούν:

- Περνά περνά η μέλισσα
Με τα μελισσόπουλα
Και με τα παιδόπουλα.

Την ώρα που τραγουδούν περνούν κάτω από τα χέρια τους τα υπόλοιπα παιδιά. Στην τελευταία συλλαβή οι δύο μάνες χαμηλώνουν τα χέρια και τσακώνουν το τελευταίο παιδί που πάει να περάσει. Σκύβουν κοντά του, για να μην ακούσουν τα άλλα παιδιά και τον ρωτούν ποίο από τα δύο πράγματα ή ονόματα που έχουν πάρει οι μάνες προτιμά. Ανάλογα, με το τι θα διαλέξει πάει και στέκεται πίσω από μία από τις μάνες. Η διαδικασία συνεχίζεται, μέχρι να τελειώσουν όλα τα παιδιά.

Το τελευταίο παιδί που μένει, οι δύο μάνες το πιάνουν από τα χέρια και τραγουδούν :

Μια του κλέφτη,
Δυό του κλέφτη
Τρεις και τον τσακώσαμε
Και στην φυλακή τον χώσαμε.

Στη συνέχεια, οι δύο μάνες απλώνουν τα χέρια τους και πιάνονται γερά. Πίσω τους πιάνονται οι παίχτες της κάθε μάνας από τη μέση σφιχτά ο ένας πίσω από τον άλλο.

Τότε αρχίζει η μία ομάδα να τραβάει την άλλη με όλη της την δύναμη. Όποια ομάδα καταφέρει να τραβήξει την άλλη προς τη δική της πλευρά είναι η νικήτρια.

Το σχοινάκι (Καμάρα)

Το σχοινάκι είναι παιχνίδι που παίζεται συνήθως από κορίτσια. Δύο κορίτσια στέκονται το ένα απέναντι στο άλλο και κρατάνε τις άκρες ενός σχοινού που το περιστρέφουν συνέχεια, ώστε να κάνει μεγάλους κύκλους στον αέρα. Άλλα κορίτσια, πηδάνε στο σχοινί αυτό, ένα-ένα χωριστά ή πολλά μαζί κάνοντας διάφορες φιγούρες με το ένα ή τα δύο πόδια και τραγουδούν:

-Μπαίνω βγαίνω
Φωνάζω φιλενάδα
Απ' το σχολείο το δημοτικό
Πώς τη λένε
Τη λένε...(Μαίρη)
(Μαίρη), σ' αγαπώ
Μα το Θεό

Όποιο από τα κορίτσια πατήσει το σχοινάκι, ή μπλεχτεί στα πόδια του χάνει και πάει να κρατήσει το σχοινάκι από τη μία πλευρά.

Τυφλόμυγα

Η ομάδα, βγάζει με λάχνισμα ένα παιδί που θα κάνει την τυφλόμυγα. Του δένουν τα μάτια με ένα μαντήλι και το βάζουν στη μέση ενός μεγάλου κύκλου που σχηματίζουν τα υπόλοιπα παιδιά. Η τυφλόμυγα κινείται μέσα στον κύκλο στα τυφλά ώσπου να κατορθώσει να πιάσει ένα παιδί. Αν καταλάβει ποιο παιδί είναι, τότε γίνεται εκείνο τυφλόμυγα και το παιχνίδι συνεχίζεται.

Μέλι – Μέλι και μελίστικο

Παίζεται από πολλά παιδιά. Δύο μάνες διαλέγουν τις ομάδες τους με λάχνισμα. Οι δύο ομάδες, στέκονται απέναντι η μία στην άλλη σε απόσταση δέκα μέτρα περίπου ενώ οι παίκτες μεταξύ τους πιάνονται σε μία σειρά γερά από τα χέρια. Μεταξύ των δύο ομάδων αρχίζει η εξής στιχομυθία:

- Μέλι – μέλι και μελίστικο
- Και το μέλι κοίτα το
- Και εμείς παραγγείλαμε
- Σε ποιόν;;
- Στο .. (Κώστα)

Στο σημείο αυτό, το παιδί που επέλεξαν, τρέχει με όλη του τη δύναμη στην απέναντι σειρά και προσπαθεί να «κόψει» τα χέρια από δύο παιδιά που πιάνονται μεταξύ τους. Αν τα καταφέρει, παίρνει αιχμάλωτο ένα παίκτη της αντίπαλης ομάδας και γυρίζει στη δική του. Αν δεν τα καταφέρει, μένει ο ίδιος αιχμάλωτος στην αντίπαλη ομάδα, ενώ οι υπόλοιποι τραγουδούν:

-Σας πήραμε, σας πήραμε φλουρί κωνσταντινάτο
-Μας πήρατε, μας πήρατε βαρέλι δίχως πάτο

Και το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι να το βαρεθούνε ή να μείνει μόνο ένας στη μία ομάδα.